

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	wo/2001/45484		21 november
Onderwerp		Doorkiesnummer	
bekostiging Open Universiteit			

Geachte Voorzitter,

In de ontwerp-rijksbegroting 2002 is een korting opgenomen op de rijksbijdrage aan de Open Universiteit (hfst.VIII, par.7.2.2.). Daarbij vermeldde ik dat overleg is gevoerd met de OUNL over deze maatregel, in het bijzonder over de kwantitatieve gegevens die aanleiding vormden voor deze maatregel. Toegezegd werd dat Uw Kamer daarover nadere informatie zou ontvangen. Bijgevoegd zend ik u de toegezegde informatie.

De bijgevoegde notitie bevat informatie over:

- * de ontwikkeling van het aantal studenten bij de OUNL;
- * het aantal zgn.tweedekansstudenten bij de OUNL;
- * overheidsuitgaven per student bij de OUNL, vergeleken met de uitgaven voor het overig wetenschappelijk onderwijs;
- * de stand van zaken m.b.t. de door de OUNL geleverde prestaties in de bekostigingsperiode 1998-2001;
- * de voornemens m.b.t. het nieuwe bekostigingsmodel voor de OUNL.

Uit de gegevens blijkt het volgende beeld: in de periode vanaf 1991 is sprake van een structureel dalende instroom van studenten (van 20.000 in 1991 naar minder dan 9000 in het jaar 2000), terwijl het totaal aantal studenten in die periode daalt van 36.000 naar minder dan 21.000. Dientengevolge zijn de overheidsuitgaven per student bij de OUNL, na korting, nog

steeds bijna tweemaal hoger dan in het overig wetenschappelijk onderwijs. Het aantal tweedekansstudenten bedraagt minder dan de helft van het totaal aantal ingeschreven studenten. Dat betekent dat het aantal "studiestapelaars" (studenten die al een wo of hbo diploma hebben behaald) bij de OUNL meer dan 50% bedraagt. Deze gegevens onderbouwen de conclusie in de begroting dat een korting op de rijksbijdrage van de OUNL noodzakelijk is. In de notitie wijs ik op de samenhang met de maatregel 2^e/3^e-studies in het overig hoger onderwijs.

In de afgelopen periode is intensief overleg gevoerd met de OUNL. Tijdens dit overleg heeft de OUNL nieuwe gegevens geleverd inzake de aantallen tweedekansstudenten, die afwijken van de gegevens zoals opgenomen in de jaarverslagen van de OUNL. Na controle door accountants heb ik deze gegevens overgenomen in de notitie, waardoor de hier gepresenteerde gegevens inzake tweedekansstudenten in de afgelopen drie jaar naar boven zijn bijgesteld. Ik hecht eraan om hier te melden dat deze gegevens mij niet eerder bekend waren. Deze nieuwe gegevens zijn evenwel geen aanleiding geweest om tot een andere conclusie te komen m.b.t. de korting op de rijksbijdrage.

In het overleg is gebleken dat de OUNL niet instemt met deze conclusie.

Tot slot is het voornemen vermeld om over te gaan op een nieuw bekostigingsmodel voor de OUNL. Door duidelijk te maken welke taken, op welke wijze, voor overheidsbekostiging in de komende periode in aanmerking komen, beoog ik een solide toekomstperspectief voor de OUNL te geven.

Hoogachtend,

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

drs. L.M.L.H.A. Hermans

Notitie bekostiging Open Universiteit Nederland

0. Inleiding

In de begroting voor 2002 is een bezuiniging op de Open Universiteit Nederland (OUNL) opgenomen van 10 miljoen gulden (= 4,5 miljoen). Deze bezuiniging loopt op tot 15 miljoen gulden (= 6,8 miljoen) structureel vanaf 2003.

In deze notitie wordt nader ingegaan op de argumenten voor de bezuiniging van 15 miljoen op de Open Universiteit Nederland. Tevens wordt de mogelijkheid geschetst van een nieuw bekostigingsmodel, dat veel meer op het universitaire model zal lijken dan tot nu toe het geval is.

1. Voorgeschiedenis

- In het voorjaar van 1999 besloot het Kabinet, bij de voorbereiding van de begroting 2000, tot een korting op de rijksbijdrage van de OUNL. Het betrof een korting van 15 miljoen gulden structureel (5 miljoen in 2001, 10 miljoen in 2002 en 15 miljoen in 2003). Dit betekent een forse taakstelling voor de OUNL (20% van de rijksbijdrage van ca.75 miljoen gulden). Argumenten voor de bezuiniging waren de daling van de studentenaantallen in de afgelopen jaren en daarbinnen de daling van het aantal én relatieve aandeel van tweede kans studenten.

In het HOOP 2000 werd beredeneerd dat er een nieuw perspectief nodig is voor de OUNL. Deze redenering werd ingegeven door 3 ontwikkelingen: de snelle ontwikkelingen m.b.t. ict in het hoger onderwijs, de slinkende onderwijstaak van de OUNL en de daaruit voortvloeiende vermindering van de rijksbijdrage. Twee alternatieven werden opgevoerd: integratie van afstands- en contactonderwijs (mogelijk door samengaan met de Universiteit Maastricht) of verdere verzelfstandiging van de OUNL op weg naar privatisering. Aan het College van Bestuur (CvB) van de OUNL werd gevraagd een plan voor de toekomst van de OUNL te maken, rekening houdende met bovenstaande randvoorwaarden.

In het voorjaar van 1999 is ambtelijk overlegd over de voorgenomen bezuiniging met de toenmalige voorzitter van het CvB van de OUNL. Vervolgens heeft de minister in de zomer van 1999 overlegd over de bezuinigingen met het CvB en de Raad van Toezicht. De bezuinigingen zijn aangekondigd in het ontwerp-HOOP 2000 en in de Begroting 2000. Hierop volgde een lang en intensief traject. Op 15 april 2000 bracht het CvB het plan "flexibel-leren.nl" uit, waarin de verschillende varianten werden afgewogen en een keus werd gemaakt voor een ontwikkeling tot digitale open universiteit.

Digitale universiteit

Het concept digitale universiteit zou op 2 manieren vormgegeven kunnen worden: in een bestuurlijke fusie met de Universiteit Maastricht of in een samenwerkingsverband van een consortium. Op 15 mei 2000 bracht de begeleidingscommissie, die door de minister was ingesteld, haar advies uit en sprak voorkeur uit voor een breed consortium. Daarop heeft het ministerie van OCenW opdracht gegeven aan PriceWaterhouseCoopers om de concrete mogelijkheden van beide varianten (samen met UM of consortium) in te vullen en concreet uit te werken. De intentieverklaring voor het consortium werd op 13 juli getekend door 12 instellingen. De minister sprak in de brief van 14 juli voorkeur uit voor de lijn om verder te werken aan de opbouw van het consortium, zoals voorgesteld in het advies van PWC. Bij elke stap in dit traject is ambtelijk en politiek overleg gevoerd met alle betrokken partijen. Begin 2001 heeft de minister op basis van het definitieve businessplan f 25 miljoen gulden ter beschikking gesteld van de Digitale Universiteit.

Overleg met Tweede Kamer

In het overleg met de Tweede Kamer over de begroting 2000 bleek dat een meerderheid de bezuiniging wilde opschorten tot meer bekend was over de totstandkoming van het consortium en de gevolgen voor de OUNL (motie Eurlings). In het najaar van 2000 heeft de Onderwijscommissie van de Tweede Kamer nog een apart overleg gehad met de minister. Daarbij werd instemmend gereageerd op de voorkeur

voor het consortium maar werd aangedrongen op opschorten van de bezuinigingen. In de begroting 2001 heeft de minister eenmalig, met een nota van wijziging, de eerste bezuinigingsstap van 5 miljoen ongedaan gemaakt. De achtergrond daarvan was om de OUNL, gelet op bestuurswisseling en vertraging in de totstandkoming van het businessplan Digitale Universiteit, meer ruimte te geven voor implementatie van de plannen en bezuinigingsmaatregelen.

De noodzaak voor structurele bezuiniging blijft echter bestaan. In de ontwerp-begroting 2002 is een korting opgenomen op de rijksbijdrage OUNL van \square 4,5 mln. (10 miljoen gulden) die vanaf 2003 oploopt tot \square 6,8 mln. (15 miljoen gulden) structureel.

2. Argumenten voor de bezuiniging

Deze bezuiniging is noodzakelijk op grond van twee overwegingen, te weten enerzijds de daling van het totaal aantal studenten bij de OUNL en anderzijds vanwege de maatregel korting tweede en derde studies in het hoger onderwijs. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

2. a. Ontwikkeling studentenaantallen

De ontwikkeling van de studentenaantallen in de afgelopen 10 jaar geven over het algemeen een beeld van dalende vraag van studenten. Deze daling is zowel te zien in de ontwikkeling van het totaal aantal studenten als bij de instroom van nieuwe studenten. Daarbij heeft meer dan de helft van het aantal studenten reeds eerder een hoger onderwijsdiploma behaald. Onderstaande tabel biedt inzicht in de ontwikkeling van de nieuwe instroom en van het totaal aantal studenten in de jaren vanaf 1991. De cijfers zijn afkomstig uit de jaarverslagen van de OUNL.

Jaar	Instroom	Student en Totaal
1991	20.145	36.171
1992	19.088	36.531

1993	15.649	33.024
1994	12.708	28.176
1995	11.862	26.171
1996	9.752	22.683
1997	10.305	23.524
1998	9.485	21.876*
1999	8.987	21.477*
2000	8.853	20.852*

*totalen volgens de opgave van de accountant. Deze totalen wijken iets af van de totalen uit de jaarverslagen van de OUNL.

De studenten zijn te onderscheiden in tweedekansstudenten en studenten die reeds in het bezit zijn van een hoger onderwijsdiploma. Over de laatste 3 jaar levert dit het volgende beeld op (opgave accountant Ernst & Young):

Jaar	ho- diploma	2 ^e kans	totaal	2 ^e kans als % van totaal
1998				49,0%
	11.166	10.710	21.876	
1999				46,8%
	11.419	10.058	21.477	
2000				46,9%
	11.071	9.781	20.852	

Toelichting op deze cijfers:

Een "tweedekansstudent" is gedefinieerd als een student die nog geen diploma hoger onderwijs heeft behaald. De OUNL heeft deze studenten in de afgelopen tijd op verschillende wijze geregistreerd:

1. Tot nu toe is uitgegaan van het aantal tweedekansers zoals dat ook zo in de jaarverslagen van de OUNL is terug te vinden. Het gaat dan om een telling van de tweedekansstudenten waarvan de exacte hoogst genoten vooropleiding geregistreerd is bij de eerste inschrijving bij de OUNL. Door diverse oorzaken is bij de OUNL een groeiende groep studenten van wie deze vooropleiding niet exact bekend is.

2. Daarnaast hanteert de OUNL sinds 1998 ook een ander registratiesysteem: bij iedere inschrijving op een (vervolg)cursus

wordt aan een student gevraagd of hij/zij al in bezit is van een hoger onderwijsdiploma (de zgn. ho-verklaring). Dit levert een veel kleinere groep "onbekend" op. Bovendien heeft de OUNL aan studenten die deze verklaring niet hebben ingevuld, gevraagd deze alsnog in te vullen.

Op grond van deze geactualiseerde gegevens is de reeks van aantallen tweedekans-studenten verhoogd t.o.v. eerder verstrekte informatie. Omdat de OUNL de ho-verklaring pas in 1998 heeft ingevoerd, zijn deze gegevens niet vergelijkbaar met de eerdere jaren.

Uit de bovenstaande gegevens blijkt het volgende beeld:

- a. dalende instroom (in 9 jaar tijd van 20.000 naar minder dan 9.000 studenten)
- b. dalende studentenaantallen (in 9 jaar van ruim 36.000 in 1991 naar minder dan 21.000 studenten.
- c. het aantal tweedekansstudenten is minder dan de helft van het totaal aantal studenten.

2. b. Taakstelling tweede en derde studies

In het OCW-beleid heeft de bekostiging van de "eerste studie" in het hoger onderwijs prioriteit. Daarom is in algemene zin een taakstelling "tweede en derde studies" ingevoerd voor het hoger onderwijs (zie ontwerpbegroting 2002, par. 7.2.13). De bekostiging van studies in het hoger onderwijs zal worden beperkt tot één diploma. Naast de dalende studentenaantallen bij de OUNL is dit uitgangspunt een reden voor de korting bij de OUNL. Dit beleid is voor de OUNL al ingezet vanaf 1995, onder meer door introductie van de mogelijkheid van een hoger cursusgeld bij de OUNL voor studenten met een hoger onderwijsdiploma.

Voor de invulling van de taakstelling 2^e/3^e studies wordt voor de OUNL dezelfde soort benadering gekozen als voor de overige universiteiten.

Van het aantal studenten bij de OUNL waarvan de vooropleiding bekend is, heeft in het jaar 2000 15% al eerder een wo-diploma behaald. Bij de overige universiteiten worden deze studenten door de maatregel 2^e/3^e studies niet meer bekostigd. Bij de overige

universiteiten is het aandeel wo-studenten met een wo-diploma ongeveer 1 %.

2. c. Overheidsuitgaven per student

Om een beeld te krijgen van de doelmatigheid van het onderwijs zijn de overheidsuitgaven per student vergeleken met de uitgaven per student bij de overige universiteiten. Beide typen instellingen leiden immers, zij het via een andere weg, tot eenzelfde wo-diploma. Voor een bepaling van de kosten per student is de direct aan het onderwijs toe te rekenen rijksbijdrage van de universiteiten vergeleken met de direct aan onderwijs toe te rekenen rijksbijdrage bij de OUNL. Die uitgaven zijn gerelateerd aan het aantal studenten. Studenten aan de OUNL zijn deeltijdstudenten, terwijl aan de universiteiten overwegend voltijdstudenten studeren. Omwille van de vergelijking is voor de kosten per voltijdstudent voor de OUNL een omrekeningsfactor gehanteerd.

Omrekening van OUNL-studenten naar voltijdstudenten

De voltijdstudent aan de OUNL is berekend aan de hand van het aantal per jaar te behalen certificaten voor voltijdstudenten.

De berekening van de kosten per voltijdstudent is uitgevoerd onder de aanname van een gemiddelde verblijfsduur van een voltijdstudent in het wo van 5,5 jaar en van een certificaat dat gemiddeld gelijk staat aan 3,6 studiepunten. Voor een hele wo-opleiding zijn 168 studiepunten nodig. Dit staat gelijk aan 46,7 behaalde certificaten. Bij een gemiddelde verblijfsduur in het wo van 5,5 jaar betekent dit circa 8,5 certificaten per jaar voor voltijdstudenten. In 2000 zijn bij de OUNL bijna 25.000 certificaten behaald. Omgerekend gaat het dus om ongeveer 3.000 voltijdstudenten.

Vergelijking kosten per student

Bij de universiteiten bedragen de onderwijskosten per student (exclusief studiefinanciering, huisvesting en collegegelden) □ **4.500** per jaar (begroting 2002).

Voor de OUNL zijn de vergelijkbare kosten per jaar per voltijdstudent gerelateerd aan de onderwijskosten (bedrag in de begroting 2002, excl. huisvesting en vernieuwingsmiddelen) als niet bezuinigd zou worden: □ **10.045** per jaar.

Na de bezuiniging van 6,8 miljoen euro (15 miljoen gulden) zijn de kosten per voltijdstudent □ **7.787** (zelfde aantal voltijdstudenten gedeeld door onderwijskosten: rijksbijdrage begroting 2003, met aftrek van huisvestings- en vernieuwingscomponent).

De kosten per student zijn dus, ook na de bezuiniging, bijna 2x zo hoog als bij de andere universiteiten.

De uitgaven voor studiefinanciering zijn buiten deze vergelijking gehouden omdat de meeste studenten bij de OUNL ouder dan 30 jaar zijn (ca.70%) en om die reden niet meer in aanmerking zouden komen voor studiefinanciering, ook indien zij bij een "gewone" universiteit zouden studeren.

2. d. Internationale vergelijking kosten afstandsonderwijs

Dat de kosten van de OUNL relatief hoog zijn blijkt ook bij internationale vergelijking.

In 1995 en in 1999 heeft het CHEPS internationaal vergelijkend onderzoek uitgevoerd naar het afstandsonderwijs ¹. Vormen van afstandsonderwijs zijn bestudeerd in negen landen: Finland, Canada, Spanje, Frankrijk, Verenigde Staten, Nederland, Australië, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

Er zijn vele verschijningsvormen van afstandsonderwijs in de onderzochte landen aangetroffen. Soms wordt het afstandsonderwijs verzorgd door de "gewone" universiteiten, soms wordt het verzorgd door een aparte instelling voor afstandsonderwijs, en/of er zijn samenwerkingsverbanden tussen deze instellingen. Omvang en doelgroepen lopen sterk uiteen.

¹ CSHOB: Open Afstandsonderwijs, een internationale vergelijking van de bekostiging van afstandsonderwijs, 1995. CHEPS: Verschijningsvormen van en succesfactoren voor het afstandsonderwijs, een internationaal vergelijkend onderzoek, 1999.

Ook het aandeel van de overheidsbijdrage in het totaal van inkomsten varieert sterk per land, evenals de wijze waarop de overheid bijdraagt aan de bekostiging. In sommige landen maakt afstandsonderwijs deel uit van de lump-sum bekostiging van universiteiten, in andere landen vindt aparte financiering plaats. In landen waar sprake is van een afzonderlijke instelling voor afstandsonderwijs, wordt deze in de regel bekostigd op dezelfde wijze als de overig instellingen voor hoger onderwijs.

Het afstandsonderwijs (zowel in de traditionele vorm als door de meest recente technologieën ondersteund) kent hoge aanloopkosten in vergelijking met het "traditionele" hoger onderwijs. Daarentegen wordt de prijs per student lager zodra de cursus of het programma eenmaal geïmplementeerd is. Bij traditioneel onderwijs blijft de prijs per student relatief stabiel, omdat voor elke cursus opnieuw een soortgelijke inspanning van de docent verwacht wordt. In het algemeen zijn de kosten per student aanmerkelijk lager aan een instelling voor afstandsonderwijs (30% tot 50% van de kosten van "traditionele" instellingen). Uit onderzoek blijkt dat (open) afstandsonderwijs goedkoper kan zijn dan "traditioneel" onderwijs, maar dat factoren als omvang en opzet van het onderwijs een belangrijke invloed hebben.

Conclusie: op grond van de gegevens in deze paragraaf over de ontwikkeling van de studentenaantallen en de kosten per student, en gelet op het algemene uitgangspunt dat alleen eerste studies voor bekostiging in aanmerking komen, is de voorgenomen korting van 15 miljoen op de OUNL noodzakelijk.

3. Bekostigingssystematiek

Hoofdstuk 4 van het Bekostigingsbesluit WHW gaat over de OUNL. Bij de berekening van de rijksbijdrage aan de OUNL wordt onder meer een basisvoorziening en een prestatiegebonden deel onderscheiden. De prestaties zijn: aantallen propedeuse- en eindexamen's (zowel

totaal als voor tweedekansstudenten) en vernieuwingsactiviteiten op het terrein van het hoger onderwijs. Over dit prestatiegebonden deel maakt de minister afspraken met de OUNL voor een periode van ten hoogste 4 jaar.

In de periode 1998-2001 heeft de OUNL de volgende prestaties gerealiseerd:

3.a. Prestaties op het gebied van afgegeven diploma's

	1998	1999	2000	2001
WO-getuigschriften totaal				
Doelstelling	210	220	235	250
Realisatie	286	326	353	
Waarvan tweedekans				
Doelstelling	50	55	60	65
Realisatie	70	66	71	
Propedeusegetuigschriften totaal				
Doelstelling	240	310	400	500
Realisatie	284	487	487	
Waarvan tweedekans				
Doelstelling	140	160	200	250
Realisatie	134	175	184	

Uit bovenstaand overzicht kan geconcludeerd worden dat de doelstellingen in het algemeen zijn gerealiseerd. Alleen in de categorie tweede kans propedeusegetuigschriften in 1998 en in 2000 blijft de realisatie enigszins achter.

3. b. Prestaties op het terrein van de vernieuwing van het hoger onderwijs

Het laatste onderdeel van de afspraken in het prestatiegebonden deel betreft de vernieuwingstaken op het terrein van het hoger onderwijs. Afspraak was dat de OUNL voor tenminste 15 miljoen per jaar zou besteden aan vernieuwingstaken. De OUNL heeft hier aandacht aan besteed in haar jaarverslagen. De beoordeling van deze vernieuwingsactiviteiten zal volgens het bekostigingsbesluit geschieden door inschakeling van externe deskundigen. Daarbij gaat

het om de vragen in hoeverre de activiteiten van de OUNL bijgedragen hebben aan de vernieuwing van het hoger onderwijs en hoeveel heeft de OUNL jaarlijks hieraan bijgedragen. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door het Expertisecentrum te Den Haag en zal voor het einde van dit jaar beschikbaar komen.

4. Nieuw bekostigingsmodel voor de OUNL

Na vier jaar is het goed om te bezien of zijn of de in 1997 geïntroduceerde bekostigingssystematiek aan de doelstellingen heeft voldaan en aan de orde te stellen of het wenselijk is om de bekostigingssystematiek OUNL aan te passen. In de eerste plaats ligt het voor de hand om de uitzonderingspositie die voor de bekostiging van de OUNL geldt, opnieuw te bezien. Waar afstands- en contactonderwijs naar elkaar toe groeien, zoals in het HOOP gesignaleerd, vervallen ook de redenen voor het maken van een onderscheid in de bekostiging. Het streven is er op gericht om een model te ontwikkelen dat zoveel mogelijk aansluit bij het voor de overige universiteiten geldende model PBM. Deze aansluiting heeft een aantal voordelen. Eén van die voordelen is de vereenvoudiging. Daarnaast wordt met deze aansluiting een grotere dynamiek geïntroduceerd en wordt een duidelijker relatie met prestaties gelegd.

Nadelen huidige bekostigingssystematiek

Aan de huidige bekostigingssystematiek zijn een aantal nadelen verbonden:

- Het prestatie-element in dit model is betrekkelijk gering;
- het aantal studenten speelt geen rol;
- het model sluit niet aan bij de bekostigingssystematiek van de overige universiteiten.

Een nieuw bekostigingsmodel zou aan bovengenoemde bezwaren tegemoet moeten komen. Het is wenselijk om aan de output een zwaarder gewicht toe te kennen, en wel zo dat op basis van geleverde prestaties wordt bekostigd in plaats van voorgenomen prestaties. Bovendien kan dan

ook het aantal studenten meegewogen kunnen worden dat van deze onderwijsvoorziening gebruik heeft gemaakt.

Uitgangspunten nieuw bekostigingsmodel

Na overleg met de OUNL zijn de volgende uitgangspunten voor een nieuw bekostigingsmodel vastgesteld:

1. De bekostiging door OCW heeft betrekking op twee functies: 1) verzorgen van initieel afstandsonderwijs voor tweedekansdoelgroep en 2) bijdragen aan de vernieuwing van het hoger onderwijs.
2. Het verzorgen van onderwijs, anders dan voor tweedekansdoelgroep, is geen zelfstandige reden voor bekostiging door OCW (post-initieel, levenlangleren, initieel onderwijs voor niet-tweedekans).
3. De bekostiging van de OUNL sluit zoveel mogelijk aan bij de voor het overig WO geldende onderwijsbekostiging. Dit geldt zowel voor het niveau, als de systematiek van de onderwijsbekostiging van de universiteiten, als de parameters. Hierbij dient natuurlijk rekening te worden gehouden met de eigen aard van het afstandsonderwijs.
4. Opheffen van beperkende bepalingen over de studiecetra. De huidige bepaling in het bekostigingsbesluit over het aantal studiecetra strookt niet met de beleidsvrijheid die de overige universiteiten hebben op dit punt. Het opheffen van deze beperkende bepaling geeft de OUNL meer ruimte om de rijksbijdrage zo optimaal mogelijk te benutten.
5. De OUNL dient bij de vaststelling van het cursusgeld rekening te houden met de toegankelijkheid van het onderwijs voor de tweedekansdoelgroep aan de Open Universiteit. Bij de overige categorieën cursisten ligt, gelet op bovenstaande uitgangspunten, een meer kostendekkende cursusprijs voor de hand.

Ontwerp van een nieuw model.

Voor de universiteiten geldt het zogenaamde prestatie-bekostigingsmodel PBM. Het onderwijsdeel van PBM bestaat uit verschillende componenten. Voor het onderwijsdeel zijn het aantal eerstejaarsstudenten en het aantal getuigschriften relevant. Daarnaast is er een basisvoorziening in het onderwijsdeel van het

model. Het PBM is een verdeelmodel. Het verdeelt een in de onderwijsbegroting genoemd budget onder de universiteiten, op basis van de prestaties van deze universiteiten. Deze budgetten kunnen dus jaarlijks per universiteit verschillen, maar het totaal beschikbare bedrag voor alle universiteiten staat van tevoren vast. Bij teruglopende prestaties zal de rijksbijdrage op basis van objectieve inputgegevens verlaagd kunnen worden, maar bij betere prestaties kan de rijksbijdrage verhoogd worden. Het gaat hierbij steeds om het relatieve aandeel in het totaal: als alle universiteiten evenveel beter of slechter presteren, dan kan dit betekenen dat dit geen consequenties heeft voor de hoogte van het budget per universiteit.

Het ligt voor de hand voor de bekostiging van de OUNL zoveel mogelijk aan te sluiten bij dit bekostigingssysteem. Hoewel de bekostigingsdefinitie van PBM niet precies zo voor de OUNL gehanteerd kunnen worden (b.v. opname in CRIHO), wordt voor de korte termijn voorgesteld nu zoveel mogelijk aan te sluiten bij PBM onder handhaving van het afzonderlijk budget voor de OUNL. In een latere fase zal worden bezien of het wenselijk is een definitieve opname in PBM te laten plaatsvinden, na toevoeging van het OUNL-budget aan wo-macrobudget.

Bekostigingsparameters

De parameters en de prijs voor elke parameter in het model zijn dezelfde als in PBM. Daarbij zullen definitie van toepassing zijn die zo veel mogelijk aansluiten bij de definitie die in het PBM-model worden gehanteerd, en van de invulling van beleidsmaatregelen die zoveel mogelijk aansluit bij de wijze waarop de universiteiten worden bekostigd. Zo zal bij de invulling van de taakstelling 2^e/3^e studies de lijn voor de overige universiteiten worden gevolgd. Dit betekent dat stapeling van wo-getuigschriften vanaf 2002 niet meer bekostigd zal worden (hbo-wo wordt nog wel bekostigd).

Een andere beleidsmaatregel betreft de wijze waarop het bachelor / master systeem zal doorwerken in de bekostiging van de overige universiteiten. Zodra daarover meer duidelijkheid is, zal ook in de

bekostiging van de OUNL aansluiting gezocht worden bij deze nieuwe bekostigingssystematiek.

In het nieuwe bekostigingsmodel voor de OUNL worden de volgende parameters opgenomen:

a. Te bekostigen eerstejaars

Bij de universiteiten telt een eerstejaarsstudent die collegegeld heeft betaald, mee voor de bekostiging. Studenten bij de OUNL betalen geen collegegeld. Om toch aansluiting te krijgen met de definitie voor eerstejaars bij de universiteiten zal voor de eerstejaars bij de OUNL uitgegaan worden van een drempelwaarde die overeenkomt met het wettelijk minimum aan collegegeld deeltijdstudenten van f1250,- .

Bovendien zullen studenten met een wo-getuigschrift niet meer meetellen voor de bekostiging.

b. WO-getuigschriften

Het aantal in een jaar behaalde wo-getuigschriften wordt geteld, tegen dezelfde prijs als in PBM. Daarbij zal een wo-getuigschrift alleen worden bekostigd als het studenten betreft die nog niet eerder een wo-diploma hebben behaald.

Daarnaast spelen de onderstaande elementen een rol.

Hoog/Laag bekostigd

Het PBM kent voor de eerstejaars 2 niveaus van bekostiging bij de berekeningen: hoog en laag. Conform de overige universiteiten zal voor het aantal cursisten en getuigschriften in de natuur- en technische wetenschappen met het hoge bekostigingsniveau worden gerekend; voor de overige opleidingen zal het lage bekostigingsniveau van toepassing zijn.

Basisvoorziening

De component basisvoorziening zal onderdeel vormen van de bekostiging van de OUNL. De basisvoorziening in het onderwijsdeel is bedoeld om studentonafhankelijke onderwijscapaciteit te garanderen. Bovendien geeft dit stabiliteit voor het geval relatief sterke fluctuaties in aantallen getuigschriften optreden. De hoogte van deze basisvoorziening moet in een redelijke verhouding staan tot die

van de andere universiteiten.

Voorziening voor vernieuwing hoger onderwijs

De WHW kent geen aparte onderzoekstaak toe aan de OUNL. Wel heeft de OUNL tot taak bij te dragen aan de vernieuwing voor het hele hoger onderwijs. Het budget van 15 miljoen gulden (= 6.806.703 EUR) voor de vernieuwing van het hoger onderwijs wordt ondergebracht in een aparte voorziening vernieuwing hoger onderwijs. Een vorm van kwaliteitszorg, vergelijkbaar met de kwaliteitszorg onderzoek in het overig wo, is hierop van toepassing.

Er zal sprake zijn van een budgettair-neutrale overgang bij invoering van het nieuwe model. Om tegemoet te komen aan de wens van een redelijke stabiliteit van jaar tot jaar, zal een bepaling gelden die de fluctuaties, in positieve en negatieve zin, beperkt.

Er wordt op dit moment gewerkt aan een ontwerp tot een aanpassing van het Bekostigingsbesluit WHW. Dit concept zal nog nader worden uitgewerkt, en zal te zijner tijd worden voorgehangen bij de Tweede Kamer.

Het streven is om per 1-1-2003 tot invoering over te gaan. Zodra over de bachelor/master bekostigingssystematiek meer duidelijkheid is, zal de nieuwe bekostigingssystematiek van de OUNL daaraan worden aangepast.